

Anna Mášová sa vo svojej bakalárskej diplomovej práci venuje výsostne súčasnej a aktuálnej téme, a síce, tvorbe pražského Studia hrdinů. Svoju prácu koncipuje ako portrét, ktorý by mal vystihnúť a charakterizovať jedno z najmladších a najatraktívnejších českých divadiel. Už z úvodu je jasné, že výber témy bol podmienený intenzívnym záujmom, diplomantka má s divadlom skúsenosti nielen divácke, ale aj profesionálne (pôsobila ako stážistka, dobrovoľníčka), istá citová angažovanosť je evidentná v celej práci.

Práca je rozdelená na dva celky, v prvom autorka predstaví dôvody a príčiny vzniku Studia hrdinů, nasledujú kapitoly, ktoré mapujú posledných päť sezón, druhou časťou je potom pokus o charakteristiku divadla, na základe režijnej poetiky, výtvarnej dramaturgie, mimodivadelných aktivít, festivalu Norma a zahraničnej spolupráce.

Anna Mášová sa snaží všetko opísať, nekladie si ambíciu hodnotiť, už vôbec nie kriticky reflektovať kontinuálnu činnosť tohoto divadla. Z popisu, enumerácie faktov a informácií ale nevytvára portrét, ostáva len v medziach náčrtu alebo skice.

Studio hrdinů už dnes má stabilnú pozíciu nielen v rámci tzv. holešovickej alternatívy, ale patrí k rešpektovaným českým scénam, určite už nie je novým pražským divadlom, ako sa píše v názve práce. Už kontext vzniku tejto scény prináša bádateľskú výzvu, autorka mohla s časovým odstupom kriticky analyzovať ako a prečo a za akých okolností vzniklo Studio hrdinů, s dôrazom na kauzu konca činnosti Pražského komorního divadla, ktorého pokračovateľom Studio hrdinů bezpochyby v istom zmysle určite je. Na necelých dvoch stranách ale len informuje chronologicky sled udalostí, ktoré viedli od divadla Komédie do Národnej galérie. Autorka žiaľ nevyužije možnosť sa ponoriť do bohatého materiálu, nesleduje, ako sa koniec PKD medializoval a reflektoval, ani kauzu následného výberového konania na priestor divadla Komédie. Nijak výraznejšie sa nevenuje osobnosti Jana Horáka, jeho predošlému pôsobeniu v Meetfactory, ako ne/nadväzuje na toto obdobie v Studiu hrdinů. Na strane 10 autorka píše „Je důležité si uvědomit, že se častokrát výše zmíněné události různě časově překrývaly a proplétaly.“ Má úplnú pravdu, ale nijak podrobnejšie sa tomuto podstatnému aspektu nevenuje, neosvetlí hlbšie súvislosti. Kapitola mohla byť výborným zhodnotením vtedajšej situácie z dostatočného odstupu a s ohľadom na momentálny stav a pozíciu Studia hrdinů.

Päť sezón, ktoré nasledujú, diplomantka zhrnula kaleidoskopickým spôsobom do krátkych kapitol, lakonicky pomenovaných První, druhá, třetí, čtvrtá, pátá sezona. Každá sezóna poskytuje iste široký priestor pre analýzu, ale autorka znova len vymenuje inscenácie, ktoré sa v každej sezóne uviedli, prípadne vyzdvihne ostatné aktivity, predovšetkým výtvarné projekty, ktoré sú integrálnou súčasťou tvorby Studia hrdinů. Autorka nijak nesleduje dramaturgiu jednotlivých sezón, ani sa nesnaží o komparáciu sezón, kde je, nie je posun v myslení, umeleckých cieľoch. Pritom neustále opakuje, že

divadlo je centrom záujmu pražskej kritiky, ale nijak s touto reflexiou nepracuje, nekonfrontuje sa konkrétnymi recenziami, nepolemizuje. Podstatné je si uvedomiť, že je silný okruh kritikov a kritičiek, ktorí a ktoré sa práci Studia hrdinů venujú systematicky, tak ako toto divadlo má vyhranený okruh divákov, má i „svoj“ okruh kritikov, ako funguje táto väzba, je alebo nie je pre divadlo takáto podoba vzťahu prospešná alebo nie? Toto je nezanedbateľný aspekt, na ktorý je nutné brať ohľad. Minimálne pri inscenáciách, ktoré sa stali udalosťami, ako Kauza Schwejk, alebo Herec a truhlář Majer..., ktoré vyvolali množstvo reakcií, by sa dala otvoriť hlbšia debata, než sa uspokojiť len s tvrdením, že to bolo kontroverzné. Autorka často spadne do notorických fráz, alebo opakovane preformulováva už vyslovené.

Druhá časť, ktorá sa snaží charakterizovať Studio hrdinů, by si logicky zaslúžila byť časťou prvou, pretože na základe téz, definovania dramaturgie, poetiky, by sa následne dali zistené poznatky aplikovať už na doterajšiu tvorbu. Ale ani tu Anna Mášová nie je dostatočne presvedčivá. Charakteristika Studia hrdinů z jej pohľadu prakticky absentuje, viac ako dve tretiny menovanej kapitoly tvorí nijak neokomentovaný citát z webových stránok divadla, z čoho len ťažko dedukovať autorkin pohľad. Práca neopomína ani špecifickú črtu Studia hrdinů, ktorou je silná dobrovoľnícka platforma. Azda žiadne iné české divadlo nemá takú enormnú a nezištnú podporu dobrovoľných spolupracovníkov (sama diplomantka je jednou z nich), a bez nadsázky sa dá povedať, že i to je súčasťou image divadla, potvrdzuje jeho otvorenosť, bezrozdornosť, ktorú ponúka v komunikácii s publikom. Fenoméom dobrovoľníctva spracováva diplomová práca Pavlína Svobodovej z katedry produkcie, Dobrovoľníctví v divadle, ktorá mapuje aj samotné Studio hrdinů. Pre Annu Mášovou mohla táto diplomová práca byť zaujímavým prameňom. Nezanedbateľnou súčasťou je pre Studio hrdinů jeho výtvarná aktivita, už len to, že divadlo definuje práca výtvarníka Michala Pěchoučka, scénografky Kamily Polívkovej, by mala poskytnúť širší, ak nie aj primárny priestor pre špecifikáciu tejto scény. A s tým súvisí i zoznam pravidelných spolupracovníkov, Miroslava Bambuška, Jana Nebeského, atď. I autorkina analýza scénografického využitia priestorov Národnej galérie, kde divadlo sídli, je len akýmsi vymenovaním variácií, ktoré sa už využili, pritom sa v obecnom povedomí príliš neberie ohľad na to, že divadlo predstavujú dve scény, väčšinový dojem z návštev je taký, že Studio hrdinů je jeden priestor.

I ďalšie stručné kapitoly, kde autorka referuje o herectve, réžii, dramaturgii, neprinesú výraznejší výsledok stanoveného cieľa, charakterizovať Studio hrdinů. Pomenovanie hereckého štýlu je vágne, čo znamená termín „způsob jejich herecké práce je značně autorský...“ (s.22)? Obzvlášť v súčasnosti, kedy sa tieto pojmy aplikujú na tak široké spektrum divadelnej tvorby. Diplomantka sa nepokúsi diferencovať, na akých typoch projektov spolupracujú ktorí herci, pritom za päť sezón sa herecký kolektív pomerne ustálil, výborný priestor ponúka aj režijná experimentálna činnosť herečky Ivany Uhlířovej, ktorá je bez pochyby spojovacím článkom PKD a Studia hrdinů. Z dramaturgickej analýzy akoby vyplývalo, že autormi inscenovaných textov sú hlavne režiséri, čo nie je tiež pravda, tu je predsa minimálne presah k dramaturgii PKD, pokračuje sa v tradícii uvádzania nemeckojazyčných textov, povedzme českej nepravidelnej dramaturgie, výraznú súčasť tvoria aj projekty s tendenciami dokudrámy. Zakladateľom Studia hrdinů je Jan Horák, sám dramaturg, prečo sa autorka nesnaží dramaturgiu definovať, pomenovať, však ostáva záhadou a doslova premárnenou šancou.

Záverečným konštatovaním je potom len trochu špekulatívna téza o tom, že vznik Studia hrdinů by nebol možný bez skončenia činnosti PKD. To je veľmi zaujímavý výrok, ktorý mal byť analyzovaný hneď v úvode, mohol byť leitmotívom celého výskumu. Chvályhodné je, že aspoň na tomto malom

priestore už i tak veľmi skromnej diplomovej práce (29 strán!), sa diplomantka pokúsila o kritický a polemický názor. V ostatnej časti práce totiž prevláda tón zmierlivý, nekritický, miestami až obdivný. Hoci sa naznačí prepojenosť s nemeckým alebo poľským divadelným kontextom, nijak sa nedefinuje inšpiračné pole, a už vôbec v práci nejde ani o pokus sa teoreticky zamyslieť nad smerovaním tejto scény.

Päť sezón Studia hrdinů totiž už dáva možnosť prebrať sa z eufórie, ktorú priniesli prvé roky a vtedy stále prítomný pocit ľútosti nad skončením PKD. Už je nevyhnutné sledovať, že Studio hrdinů naráža na umelecké aj prevádzkové limity, že miestami upadá do rutiny a stereotypne sa k nemu postupne stavia aj kritika. Sama Anna Mášová si položí otázku ďalšieho smerovania divadla, ale robí to bohužiaľ trochu neskoro, v poslednej vete svojej diplomovej práce.

Práca je na hranici minimálneho rozsahu, obsahuje síce súpisy premiér, ale chýbajú dátumy prvých uvedení inscenácií, ktoré sa prebrali z Meetfactory a Komédie. Bibliografia pozostáva zväčša len z recenzií internetových alebo denníkových periodík, absentuje napríklad rozsiahly rozhovor s Janom Horákom v časopise Svět a divadlo (Roč. 25, č. 4 (2014)). Pritom sama autorka píše, že ide o divadlo intenzívne sledované domácou kritikou. Nájdú sa štylisticky neobratné formulácie, preklepy.

Diplomovú prácu Anny Mášovej doporučujem k obhajobe a po jej úspešnom absolvovaní navrhujem známku.....

Otázky pre diplomantku:

1. Pokúste sa pomenovať dramaturgické okruhy, ktoré sa behom piatich sezón v divadle prirodzene ustálili.
2. Na strane 28 prirovnávate Studio hrdinů k scénam ako Hadivadlo, súboru Tygr v tísi alebo Komornej scéne Aréna. Z čoho toto prirovnanie vychádza? Ako by ste definovali miesto Studia hrdinů v rámci silnej platformy nezávislého divadla v pražských Holešoviciach (tj Studio Alta, Alfred ve Dvoře, Játka 78)?
3. V závere práce píšete, že je otázne, akým smerom sa bude Studio hrdinů vyvíjať v ďalších sezónach. Skúste si túto otázku položiť, a na základe doterajších skúseností diváckych i praktických, hypoteticky načrtnite toto smerovanie.

V Prahe, dňa 8.6. 2018,

Mgr.art. Eva Kyselová, PhD